

สรุปผลการประชุมวุฒิสภา
ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ
วันอังคารที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓

โดย สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันอังคารที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๔๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมวุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย) ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานวุฒิสภา เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ โดยมี พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง และนายศุภชัย สมเจริญ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธาน ของที่ประชุม

เมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้เปิดประชุมและดำเนินการประชุม ตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

(๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุม คือ ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดส่งรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งประกอบด้วย

- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
- ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
- รายการปรับลด (๒ เล่ม) และ
- รายการเพิ่มและปรับเปลี่ยนแปลง

สำหรับสมาชิกวุฒิสภาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของวุฒิสภา

ที่ประชุมรับทราบ

(๒) รับรองรายงานการประชุม	(ไม่มี)
(๓) กระตุ้ถาม	(ไม่มี)
(๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว	จำนวน ๔ เรื่อง

**๔.๑ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง Quick Win และ Big Rock ของส่วนราชการ
ในการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน
พิจารณาเสร็จแล้ว**

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน (พลเอก อภิรัชต์ หมั่นสวัสดิ์) และกรรมการ (รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ) ได้เสนอรายงานต่อที่ประชุม สรุปได้ว่า คณะกรรมการได้ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้ง ๖ ประเด็นปฏิรูป ประกอบด้วย ๑) บริการภาครัฐสะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน ๒) ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ๓) โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง ๔) กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมี สมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๕) ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้างและรักษาคนดีคนเก่ง ไว้ในภาครัฐได้ และ ๖) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐคล่องตัว โปร่งใสและมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกชั้นตอน และสถานการณ์ปัจจุบัน แล้วพบว่า กระทรวงต่าง ๆ มีแผนงานหรือโครงการตามแผนปฏิบัติการ กระทรวงที่สอดคล้องกับประเด็นปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินครบทุกประเด็นปฏิรูป มีเพียงกระทรวงบางแห่งเท่านั้นที่ยังไม่ได้จัดทำหรือไม่มีแผนงานที่สอดคล้องกับบางประเด็นปฏิรูป รวมทั้งยังไม่มีหรือมีได้จัดทำแผนงานที่ควรเร่งรัดดำเนินการ (Quick Win) หรือแผนงานที่เหมาะสมสำหรับ ดำเนินการจัดเป็นโครงการที่สำคัญอันมีผลกระทบต่อประชาชน และต้องดำเนินการเร่งรัดโดยด่วน (Big Rock) พบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินการในการปฏิรูปของส่วนราชการ ทั้งปัญหา การบริหารจัดการภาครัฐ โครงสร้างและกำลังคน และความไม่ต่อเนื่องของงบประมาณ และด้านอื่น ๆ อาทิ การจัดทำฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลข้ามกระทรวง ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย โดยเฉพาะข้อกฎหมาย เรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูป คณะกรรมการเห็นว่าการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจะสำเร็จได้ต้องจัดทำและใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มีการสร้าง เชื่อมโยงและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐและเอกชนบน Platform เดียว (One Country One Platform) นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและให้บริการประชาชน แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) โดยให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ Big Data ของภาครัฐ การบริหารจัดการเงินควรจัดสรรงบประมาณ โดยให้ความสำคัญกับแผนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิรูปเป็นลำดับแรก และให้พิจารณาทบทวนวิธีการจัดซื้อ จัดจ้างให้เกิดความคล่องตัวสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ การบริหารจัดการคนและองค์กรต้องพิจารณา อัตรากำลังของแต่ละส่วนราชการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับภารกิจงานของแต่ละหน่วย รวมถึงบริบท ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม พิจารณาโครงสร้าง หน้าที่และอำนาจของแต่ละส่วนราชการ เพื่อมิให้เกิด ความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ อันส่งผลกระทบต่อการศึกษาอัตรากำลัง รวมถึงงบประมาณ ทำให้ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปประเทศการจัดทำแผนงานหรือโครงการที่เป็น Quick Win และ Big Rock ให้กับส่วนราชการ รวมถึงประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้รับทราบข้อมูลและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปประเทศ

ภายหลังที่คณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินในแต่ละประเด็นปฏิรูปมีความสำคัญไม่เท่ากัน และขอให้มุ่งเน้นการติดตามการดำเนินงานตามประเด็นปฏิรูปที่ ๓ “โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง” เนื่องจากภาครัฐได้มุ่งเน้นบทบาทด้านงานบริการ ซึ่งส่งผลให้โครงสร้าง ขนาด และภารกิจขององค์กรภาครัฐกว้างขวางขึ้นอีก ภาครัฐควรกระจายอำนาจและภารกิจเหล่านี้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยภาครัฐปรับลดบทบาทมาเป็นเพียงผู้สนับสนุนและเป็นผู้ดำเนินการเฉพาะเรื่องที่มีความยุ่งยากเท่านั้น นอกจากนี้ ควรปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐในส่วนภูมิภาคให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจหลักของจังหวัด และเห็นว่าปัญหาด้านเทคโนโลยีเป็นปัญหาสำคัญของระบบราชการ โดยระบบข้อมูลภาครัฐที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทันสมัย และไม่เชื่อมโยงกัน

ทั้งนี้ คณะกรรมการได้ชี้แจงว่า ประเด็นการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๖ ประเด็น มีความเชื่อมโยงกัน โดยประเด็นเรื่องการปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐก็ได้มีการกำหนดแผนงานตามประเด็นปฏิรูป ไว้แล้ว เช่น โครงการพัฒนาจังหวัดที่มีความคล่องตัวในการบริหารระบบงาน ระบบเงิน และกำลังคน (จังหวัดพันธุ์ใหม่) การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น โดยคณะกรรมการจะได้เร่งรัดการดำเนินงานตามประเด็นการปฏิรูปดังกล่าวต่อไป เมื่อสมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานของที่ประชุมได้ปิดอภิปราย

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๒ รายงานการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางการสร้างคนดี คนเก่ง สู้สังคมเพื่อพัฒนาชาติไทยอย่างยั่งยืน คณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางการสร้างคนดี คนเก่ง สู้สังคมเพื่อพัฒนาชาติไทยอย่างยั่งยืนพิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ได้เสนอรายงานการพิจารณา เรื่อง ยุทธศาสตร์และแนวทางการสร้างคนดี คนเก่ง คนกล้าและโอกาส สู้สังคมเพื่อพัฒนาชาติไทยอย่างยั่งยืน แผนยุทธศาสตร์รวมถึงคู่มือแนวทางการดำเนินการในเรื่องนี้ต่อที่ประชุม สรุปได้ว่าสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี มีการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา ทำให้เกิดการเลียนแบบ ความดิ้นตามกลับถูมองข้าม ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้น ควรจะต้องมีการปลูกฝังในเรื่องต่างๆ ให้แก่วัยเด็ก ทั้งในส่วนของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคม ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างความตระหนักรู้ ให้เด็กและเยาวชนได้ซึมซับ รับรู้และเข้าถึงความดีงาม รู้จักหน้าที่ เสียสละ รู้จักการแบ่งปัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาเด็กให้มีพื้นฐานทางสังคมที่ดีและมีความเข้มแข็ง อีกทั้งจะยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาตัวเด็กและเยาวชนให้เติบโตมาเป็นบุคลากรของชาติที่มีคุณภาพ

การสร้างคนดี คนเก่ง และคนกล้า ต้องสร้างให้หลักการดังกล่าวเกิดขึ้นในตัวคนคนเดียวกันไป และจะต้องสร้างเป็นทีม มิใช่ดำเนินการเฉพาะราย เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือ การถ่ายทอด ซึ่งกันและกัน และเป็นต้นแบบในการสร้างคนรุ่นใหม่ต่อไป นอกจากนี้ โอกาสและการสร้างความยั่งยืนถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างคนดี คนเก่ง และคนกล้า โดยเฉพาะโอกาสต่าง ๆ ทางสังคมต้องมีความเสมอภาค การสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาคนดี คนเก่ง และคนกล้า ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและมีการต่อยอดระหว่างทุกช่วงอายุตลอดชีวิต พร้อมกับได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรประกาศนโยบายที่เป็นวาระแห่งชาติ เรื่องแนวทางพัฒนาการสร้างคนดี คนเก่ง และคนกล้า ที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจให้สังคมทุกระดับยอมรับ ในนโยบาย เป้าหมาย จุดเน้นของการพัฒนาคนดี คนเก่ง และคนกล้า เป็นค่านิยมและวัฒนธรรมของชาติ ในการดำเนินชีวิต การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิด “การให้โอกาส การเปิดโอกาส การสร้างโอกาส” ในทุกมิติอย่างเสมอภาค ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการศึกษาเรียนรู้ที่ทันสมัย ประกอบอาชีพที่ชอบ มีรายได้ที่เหมาะสมในการเลี้ยงชีพตน การเจริญเติบโตในหน้าที่การงานตามศักยภาพ และเกิดการยอมรับในสังคม ตลอดจนมีระบบพิทักษ์ รักษา เยียวยา และยกย่องคนดี คนเก่งและคนกล้า ให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ นอกจากนี้ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ควรมีระบบและกลไกการสรรหาคนดี คนเก่ง คนกล้า เพื่อใช้ประเมินผลบุคคล ในการเข้าศึกษาต่อหรือเข้าทำงาน การยกย่องให้รางวัล โดยกระบวนการวัดและประเมินผล ต้องเหมาะสม ยุติธรรม และเสมอภาค รวมถึงจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมสนับสนุน คนดี คนเก่ง คนกล้า โดยควรเป็นทุน เฉพาะทางที่หลากหลาย และให้มีการทำสัญญาเพื่อการจ้างงานในอนาคต เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนให้คนอยากเป็นคนดี คนเก่ง และคนกล้า

ภายหลังที่คณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุม ได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า การสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนกล้า นับเป็นกระบวนการสร้างคนให้เป็นมนุษย์ สถาบันต่างๆ ในสังคมต้องทำหน้าที่เป็นกรอบ และเข้าหาล้อมที่ดี โดยเฉพาะครอบครัวถือเป็นเข้าหาล้อมหลักให้กับเด็ก เพราะถือว่าเป็นครูคนแรก สถานศึกษาทุกระดับควรสอนทั้งบทเรียน การดำเนินชีวิต เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาติ ให้ตัวอย่างของ คนดี คนเก่งที่ทำประโยชน์และเสียสละเพื่อประเทศชาติ สร้างค่านิยมความพอเพียง รวมถึงการไม่รับสินบน ไม่เคารพนับถือคนไม่ดี แม้ว่าจะเป็นผู้ที่มีฐานะร่ำรวยหรือประสบความสำเร็จในชีวิต ควรปรับถ้อยคำ ในความหมายของบทนิยามคำว่า คนดี ให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และให้มีความหมายรวมถึง คนที่มีความ เสียสละด้วย คนดี ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม ละอายต่อบาป เคารพกฎหมาย ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละตาม โอกาสอันควร มีวินัย และทำประโยชน์ให้สังคม คนเก่ง ต้องมีความรู้ความสามารถในหน้าที่รับผิดชอบ ของตน เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น อ่อนน้อม แสดงความเห็นอย่างมีสาระ มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สามารถ ร่วมงานกับผู้อื่น ส่วนคนกล้า ก็ต้องยึดถือในความถูกต้องและเป็นธรรมด้วย คนเก่ง และคนกล้า ต้องแสดงออกในเรื่องที่เป็นประโยชน์กับสังคม นอกจากการส่งเสริมคนดีให้ปกครองบริหารบ้านเมืองแล้ว ต้องลดพื้นที่ในสังคมของคนไม่ดี คนที่เก่ง และกล้าในทางที่ผิด การเป็นพลเมืองคุณภาพตามหลักสากล ประกอบด้วยการมีทัศนคติที่ถูกต้อง มีปัญญาความรู้ และมีทักษะ การสร้างคนดี คนเก่ง และคนกล้า ควรเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ โดยพ่อแม่จะต้องมีความพร้อมในการสร้างครอบครัว รู้จักวิธีการอบรมบุตรหลาน จึงต้องสร้างระบบเพื่อทำให้เด็กที่เกิดมามีความพร้อมพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต เป็นคนดี คนเก่ง และคนกล้าที่ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และมีการป้องกันมิให้คนดี คนเก่ง และคนกล้า เปลี่ยนไป ตามสภาพสังคม ปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาประชากร โดยพบว่า ประชากรในวัยเด็กมีน้อย

ขณะที่อัตราผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป และกรณี การตั้งครุภังคในวัยรุ่น หรือตั้งครุภังคโดยขาดความพร้อม เด็กที่เกิดมาก็จะเป็นปัญหาที่เราต้องแก้ไขกันต่อไป แม้จะมีคนด้อยคุณภาพ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณืในการพัฒนาตามแนวทาง ก็ไม่ควรทอดทิ้งหรือละเลยคน กลุ่มนี้ แนวทางที่คณะกรรมการวิชาการวิสามันญ์เสนอมาทั้งหมดควรนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมี หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรเป็น เจ้าภาพหลักดูแลเรื่องการสร้างคนดีร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิชาการได้ชี้แจง สรุปได้ว่า เพื่อให้แนวทางการสร้างคนดี คนเก่ง คนกล้า และโอกาสสู่สังคมเพื่อพัฒนาชาติไทยอย่างยั่งยืน เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ด้านการสร้างคนดี ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างคนเก่ง ยุทธศาสตร์ ด้านการสร้างคนกล้า ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาส และยุทธศาสตร์การสร้างความยั่งยืน รวมถึงคู่มือแนวทาง การดำเนินการไว้แล้ว ซึ่งได้มีมาตรการดำรงรักษาคนดี คนเก่ง และคนกล้าไว้ในหน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจไว้ด้วยแล้ว คณะกรรมการวิชาการตระหนักว่า ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญที่สุด แม้การพัฒนา จะไม่เกิดผลตามเป้าประสงค์ก็ไม่อาจทอดทิ้ง แต่ก็ต้องควบคุมดูแลมิให้มาบ่มเพาะพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้กับคนรุ่นต่อไป และจะได้นำประเด็นข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติมไว้ในรายงานของ คณะกรรมการวิชาการวิสามันญ์ก่อนเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

จากนั้นที่ประชุมได้มีมติให้นำระเบียบวาระที่ ๔.๔ ขึ้นมาพิจารณาก่อนระเบียบวาระที่ ๔.๓

๔.๔ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำและ เศรษฐกิจชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทาน คณะกรรมการการ การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำพิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

รองประธานคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ (นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์) และประธานกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (นายรอยล จิตรดอน) แถลงผลการพิจารณาศึกษา สรุปได้ว่า คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่องดังกล่าว โดยมีกรอบคิดและหลักการตามรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการน้ำ ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม และปรับเปลี่ยนมุมมองของชุมชนจาก “ผู้ใช้น้ำ” เป็น “เจ้าของน้ำ” ทั้งนี้ คณะกรรมการมีเป้าหมายในการพิจารณาศึกษาเพื่อนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เสนอแนวทางขยายผลการสร้าง “ชุมชนเข้มแข็ง” และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและ การจัดการองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยจากการพิจารณาศึกษาข้อมูลพื้นฐานและโจทย์น้ำประเทศไทยพบว่า ต้นทุนน้ำของประเทศมีความผันผวนสูง ความต้องการน้ำสูงกว่าน้ำต้นทุนที่จัดการได้ ข้อจำกัดด้าน การขยายพื้นที่ชลประทาน ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำและความเหลื่อมล้ำที่พบในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ทั้งนี้ คณะกรรมการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในพื้นที่เขตนอกเขตชลประทานและ

ตัวอย่างความสำเร็จการบริหารจัดการน้ำในการลดความเหลื่อมล้ำ โดยการถอดบทเรียนความสำเร็จระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมทั้งสรุปหลักการจัดการน้ำชุมชนและการขยายผล โดยคณะกรรมการมีบทสรุปและข้อเสนอแนะว่า “ทรัพยากรน้ำ” มีความไม่แน่นอนในแต่ละปีหรือฤดูกาล โดยขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและปริมาณฝนที่แตกต่างกันไปแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากอ่างกักเก็บน้ำหรือเขื่อนมีความยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่การเกษตรทั่วประเทศ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเรื่องปริมาณฝนแล้วพบว่า ประเทศไทยมีปริมาณฝนมากแต่นำมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ซึ่งหากบริหารจัดการกักเก็บให้ดีขึ้นด้วยโครงสร้างขนาดเล็ก (micro management) ก็จะทำให้ประเทศไทยมีทรัพยากรน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกได้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในพื้นที่เขตนอกเขตชลประทานจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น เพิ่มศักยภาพและทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างความเข้าใจเรื่องต้นทุนน้ำและการใช้น้ำอย่างสมดุล สร้างกฎกติกาของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนา จัดโครงสร้างองค์การบริหารจัดการน้ำระดับชุมชนหรือระดับตำบลเน้นให้ชุมชนเป็นเจ้าของน้ำ และสร้างระบบการจัดการน้ำชุมชน ด้วยเหตุนี้รัฐจึงควรเร่งส่งเสริมการจัดการน้ำสร้างอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ที่มีความพร้อมและในการดำเนินงานที่ใช้งบประมาณไม่มาก โดยสามารถกระจายการดำเนินการได้พร้อมกันทั่วประเทศ ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการจัดการน้ำระดับท้องถิ่นนั้น ควรให้มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ของงบประมาณทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนา บริหาร อนุรักษ์ และบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

ภายหลังที่คณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้วประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่า รัฐควรส่งเสริมและผลักดันให้ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ โดยการสนับสนุนงบประมาณให้แก่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพียงพอเพื่อนำไปใช้ในการดูแลแหล่งน้ำต่าง ๆ ในส่วนการจัดการน้ำควรดำเนินการให้เกิดประโยชน์และคุณค่าสูงสุด โดยนำวิธีการจัดการน้ำในอดีตมาพิจารณา และควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำอย่างทั่วถึงไม่เฉพาะกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง ทั้งนี้ จากแนวทางการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในพื้นที่เขตนอกเขตชลประทานซึ่งคณะกรรมการเสนอให้ดำเนินการสร้างความเป็นเจ้าของ คือ การเน้นให้ชุมชนเป็นเจ้าของน้ำมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำมากกว่าการเป็นผู้ใช้น้ำนั้น จะขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีหลักประกันให้ทุกคนในประเทศไทยสามารถเข้าถึงการใช้น้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน อันมีนัยว่าชุมชนไม่ใช่เจ้าของน้ำหรือไม่ อีกทั้งการดำเนินการตามเรื่องนี้ของคณะกรรมการเป็นส่วนหนึ่งของแผนการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ๒๐ ปีแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ ควรศึกษาเทคนิคในการแก้ปัญหการบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมกับชุมชน โดยในการบริการจัดการน้ำควรให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจสู่ชุมชนหรือท้องถิ่นอย่างเหมาะสมโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการด้วย เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทั้งนี้ จากตัวอย่างการบริหารจัดการน้ำที่คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษามานั้น ควรเผยแพร่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการน้ำระหว่างชุมชนกับชุมชนเพื่อขยายผลให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการการได้ตอบชี้แจง สรุปได้ว่า คณะกรรมการมีความประสงค์ให้รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องนี้เกิดผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ คณะกรรมการจะนำประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาไปพิจารณาและดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และมีมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๓ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมชุมชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นพิจารณาเสร็จแล้ว

ผลการพิจารณา

ประธานคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น (พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช) ประธานคณะอนุกรรมการการบริหารงานบุคคล การกำกับดูแล ตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป (นายถาวร เทพวิมลเพชรกุล) และอนุกรรมการ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก (นางถวิลวดี บุรีกุล) ได้ร่วมเสนอรายงานต่อที่ประชุม สรุปได้ว่า รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนการปฏิรูปประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบว่าประเทศไทยมีระบบการบริหารจัดการด้านวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จ อาทิ เทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีการสร้างผู้นำที่มุ่งมั่นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกคนและทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม ยังมีหลายท้องถิ่นที่ขาดการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมชุมชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม ขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมศิลปากร ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน อีกทั้งบุคลากรของ อปท. ยังขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมและวิธีการในการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย ขาดแรงบันดาลใจในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้กับ อปท.และชุมชนให้เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การบังคับใช้กฎหมายที่ออกโดย อปท. ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างแท้จริง คณะกรรมการจึงมีข้อเสนอแนะใน ๕ ด้าน คือ ๑) ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรเร่งออกกฎหมายที่ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อใช้เป็นกฎหมายกลาง ในการส่งเสริมและมีแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วม ควรผลักดันให้มีการกระจายอำนาจในด้านงบประมาณและบุคลากรให้แก่ อปท.อย่างเพียงพอและชัดเจน ๒) ข้อเสนอแนะด้านการบริหารการจัดการ ควรนำหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management หรือ NPM) มาประยุกต์ใช้ซึ่งเป็นต้นแบบความคิดที่เน้นการผสมผสานองค์ความรู้ทั้งด้านการเมืองและการบริหารเพื่อพัฒนาองค์การแบบใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมภาครัฐมากขึ้น และการกระจายอำนาจการตัดสินใจจากรัฐไปสู่ประชาชน ควรเร่งจัดทำฐานข้อมูล (Big data) ทางด้านวัฒนธรรมด้วยการพัฒนาและวางระบบสารสนเทศของ อปท. อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้

คุณค่า ประวัติความเป็นมา รายชื่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม และข้อมูลทางการเงิน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึง ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ใช้สื่อระบบดิจิทัล จัดให้มีซอฟต์แวร์ประยุกต์ (Application Software) ทางด้านวัฒนธรรม ๓) ข้อเสนอแนะด้านการเสริมสร้าง สมรรถภาพของผู้มีส่วนได้เสีย ควรปรับกระบวนการทัศน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม โดยมี蹄วัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบในการช่วยพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม (ความสามัคคีสมานฉันท์) การเมือง (ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม) การอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และควรมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจ ทักษะ การสืบทอดด้านมิตวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน การสร้าง เครือข่ายชุมชนในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของ อปท. ให้ทำงานร่วมกับ สถาบันการศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปินและนักบริหารจัดการทางวัฒนธรรมที่เชี่ยวชาญ ๔) ด้านแหล่งรายได้ และกองทุนทางด้านวัฒนธรรม ควรจัดตั้งกองทุนทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีรายได้จากการจัดกิจกรรม และแหล่งการท่องเที่ยว งบประมาณที่ได้รับจัดสรรของ อปท. และการบริจาคจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนเข้ากองทุนนำไปสู่การขับเคลื่อนด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ภายหลังที่คณะกรรมการได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมแล้ว ประธานของที่ประชุมได้อนุญาต ให้สมาชิกวุฒิสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่า ควรใช้กลไกตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีสภาองค์กรชุมชนระดับหมู่บ้าน ระดับ ตำบล ซึ่งสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนด้านวัฒนธรรมได้ ควรให้ความสำคัญกับการจัดการโบราณสถาน ให้เป็นที่รู้จักของสาธารณะโดยกำหนดกลไกให้ภาครัฐได้มีส่วนเข้ามาปฏิรูปร่วมกับประชาชน โดยเฉพาะ อปท. เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ที่จะสามารถสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนได้ง่าย การดำเนินการบูรณาการร่วมกันของภาคราชการ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ได้แก่ อปท. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมตำบล ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนทางสังคม ร่วมกัน ขับเคลื่อนด้านวัฒนธรรมโดยวิสาหกิจเพื่อสังคมให้มากขึ้น อีกทั้งควรเร่งรัดปรับปรุงพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เพื่อกระจายอำนาจและ กำหนดให้ อปท. มีหน้าที่และอำนาจในการดูแลโบราณสถานโบราณวัตถุ แต่อย่างไรก็ดีต้องคำนึงถึง ความพร้อมของ อปท. ประกอบด้วย

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการและมติให้ส่งรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

จากนั้น ประธานของที่ประชุมได้สั่งให้เลื่อนระเบียบวาระการประชุมที่เหลือออกไปพิจารณา ในการประชุมครั้งต่อไป แล้วกล่าวปิดประชุม

เลิกประชุม เวลา ๑๕.๕๐ นาฬิกา

